

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

TLHAKOLE/MOPITLWE 2011

MADUO: 100

NAKO: 2½ diura

Pampiri e, e na le ditsebe di le 7.

DITAELO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le THARO.

KAROLO YA A: Tlhamo	(50)
KAROLO YA B: Ditlhangwa tse dileele tsa tirisano	(30)
KAROLO YA C: Ditlhangwa tse dikhutshwane tsa tirisano	(20)
2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo karolong nngwe le nngwe.
3. Kwala ka puo e o tlatlhobiwang ka yona.
4. Simolola karolo NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. Kwala letlhomeso (sekao, mmapa wa dikakanyo/sethalo, jalo le jalo), siamisa diphoso o bo o buise tiro ya gago gape. Letlhomeso le kwalwe PELE ga o simolola go kwala tlhamo.
6. Tirokwalo ya ipaakanyetso yotlhe e tshwanetse go tlhagelela sentle. Thala mola o o sekaganyang go supa fa tirokwalo e le ya ipaakanyetso.
7. Tiriso ya nako, e e tshikinngwang, ke metsotso e le masomearobedi mo KAROLONG YA A, masomeamane mo KAROLONG YA B le masomeamararo mo KAROLONG YA C.
8. Dinomoro tsa dikarabo di tlhagelele jaaka di ntse mo pampiring ya dipotso.
9. Naya karabo nngwe le nngwe setlhogo se se maleba.
10. ELA TLHOKO: Setlhogo ga se a tshwanela go akarediwa mo palong ya mafoko a a tlhokegang.
11. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400 – 450 ka NNGWE fela ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso/lenaneopaakanyo pele o kwala.

- 1.1 Leba setshwantsho se se latelang, mme morago o kwale tlhamo ka ga sona.

[Setswana se se Monate, HEM Khoali le ba bangwe]

[50]

KGOTSA

- 1.2 Dikhuduego mo metsesetoropong/metseselegaeng.

[50]

KGOTSA

- 1.3 Ngwaga o sa nthateng kgabaganya.

[50]

KGOTSA

- 1.4 A molao o o dumelelang basadi go lemolola/ntsha mpa mo Aforikaborwa o siame? Dumelana kgotsa o ganetsane le tlhagiso e.

[50]

KGOTSA

- 1.5 Fa nka nna moeteledipele wa baithuti ...

[50]

KGOTSA

- 1.6 Leba setshwantsho se se fa tlase, mme o kwale tlhamo ka seabe sa bobedi jo mabapi le botshelo jwa Maaforika gompiono.

[Segarona – EE pooe le ba bangwe]

[50]

KGOTSA

- 1.7 Thuto e gaisa dikhumo tsa lefatshe ...

[50]

KGOTSA

- 1.8 Motho, o mo tshabe!

[50]

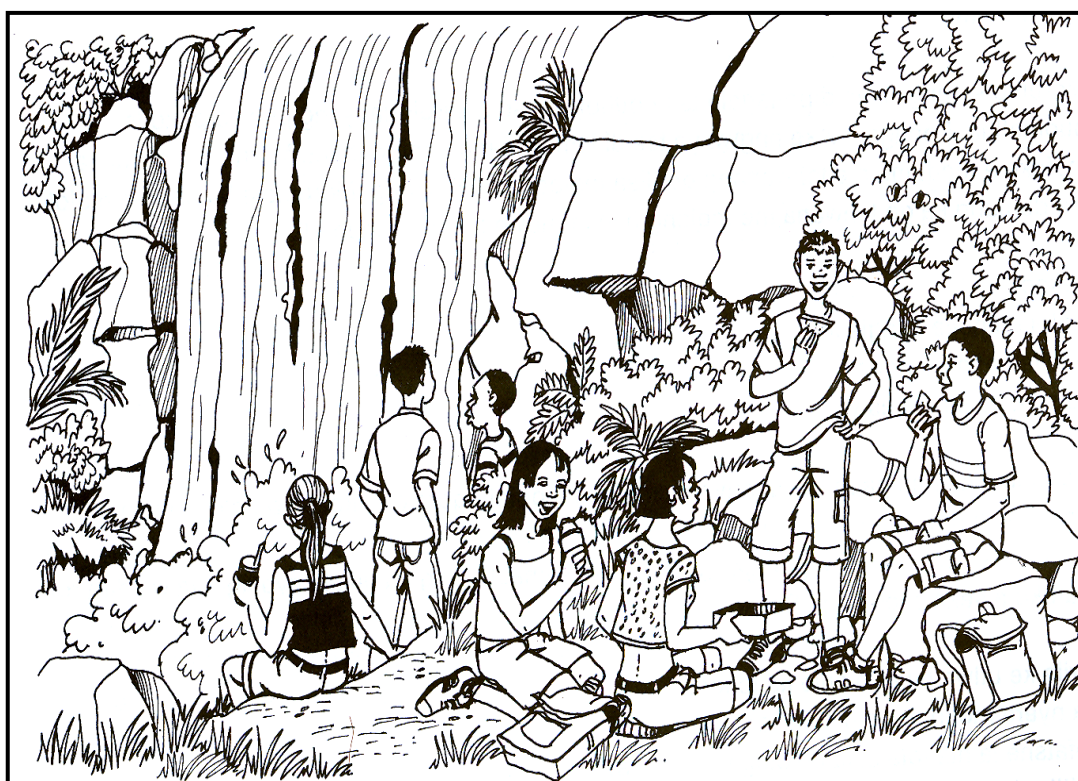
PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180 – 200 (diteng fela).

2.1 PEGELO

Lo ne lo dule loeto ka mokgatlho wa lona wa bašwa o o leng moeteledipele wa ona. O ikaegile ka setshwantsho se se fa tlase, kwalela molaodimogolo wa mokgatlho **pegelo** ka ga se se neng se diragala koo.

[Setswana se se Monate, HEM Khoali le ba bangwe]

[30]

KGOTSA**2.2 ATHIKELE YA LOKWALODIKGANG**

O mokwadi wa athikele ya lokwalodikgang longwe e mo go yona o neelanang ka thuso go mongwe le mongwe yo o e tlhokang. Go lekwalo lengwe mo mangweng a makwalo a o a amogetseng le mo go lona mongwe wa bašwa a lopang thuso gonne a batla go ipolaya ka ntlha ya maemo a a sa jeseng monate a a iphitlhelang a le mo go ona. Batsadi ba gagwe boobabedi ga ba dire ka jalo ba bolawa ke tlala e bile ga ba a tswala. Kwala **athikele ya lokwalodikgang** e mo go yona o arabang lekwalo le, mme o neelana ka maele a a tla mo thusang go tla go ipolaya.

[30]

KGOTSA

2.3 PUO

Naga ya Aforikaborwa fa e bapisiwa le dinaga tse dingwe e itemogela go latlhelwa ga matlakala le leswe gongwe le gongwe. Kwala **puo** e mo go yona o tlaa nayang baagi tshedimosetso ka ga mosola wa go tlhokomela tikologo le go kgalema boatla jo ba bo dirang.

[30]**KGOTSA**

2.4 LEKWALO LA BOTSALANO

Ntsalao o bonala a huduegile maikutlo ka ntlha ya dikoloto tse dintsi tse a nang le tsona. Kwalela malomaago **lekwalo** o mo itsise ka se, le go mo kopa go dira sengwe go mo thusa pele dikgolo di diragala.

[30]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO**POTSO 3**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 100 – 120.

3.1 KITSISO E E TLAA PHATLALADIWANG

Mookamedi wa gago o bula lebenkele le le rekisang diaparo mo tikologong ya gaeno. Kwala **kitsiso e e tlaa phatlaladiwang** go itsise baagi ka ga pulo e.

[20]**KGOTSA****3.2 PHOUSERARA**

Botlhokatiro bo tsaya sekgele, bogolosegolo mo bašweng ba ba setseng ba digetse dithuto tsa bona. Thala **phousetara** e mo go yona o tsibosang bašwa ka ga mekgwa le ditiro tse di ka latelwang go fedisa botlhokatiro.

[20]**KGOTSA****3.3 DIKAELO**

Tsala ya gago e batla go itse tsela ya go tloga kwa gaabo go tla go go ema nokeng mo phitlhong ya ga nkokoago. Tirelo ya phitlho e tlaa bo e tshwaretswe kwa ntlolehalahaleng ya motse wa gaeno. Mo kwalele **dikaelo** (tshedimosetso ya tsela) tse di tlaa mo kgontshang go fitlha kwa tirelong eo.

[20]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 20
PALOGOTLHE: 100